

Intelligence studies

Naar een onderzoeksgroep Intelligence Studies binnen het Institute for Security Studies & Global Affairs binnen de Universiteit Leiden

Den Haag, 3 april 2016

VERSIE 2.1

Achtergrond

Sinds de Tweede Wereldoorlog en de daaropvolgende Koude Oorlog hebben inlichtingen- en veiligheidsdiensten in Nederland zoals de Algemene Inlichtingen en veiligheidsdienst (AIVD) en de Militaire Inlichtingen en veiligheidsdienst (MIVD) een steeds belangrijker aandeel in buitenland- en defensiebeleid (m.n. MIVD) en kwesties rond (inter)nationale veiligheid (AIVD).

In de 21ste eeuw is hun taak en functie, mede naar aanleiding van een sterke stijging van terroristische aanslagen sedert september 2001 verder toegenomen. De snel toegenomen digitalisering van de samenleving brengt nieuwe grensoverschrijdende dreigingen en risico's met zich mee. In het voorkomen dan wel reageren op incidenten en dreigingen (counter-strategieën) en in het domein van Cyber Security speelt het kunnen beschikken over tijdige en adequate informatie een cruciale rol (denk hierbij aan Cyber Intelligence) en spelen inlichtingen- en veiligheidsdiensten een steeds belangrijker rol.

Ten gevolge van voortschrijdende technologisering veranderen in rap tempo ook het karakter en de toepassingsmogelijkheden van informatie en informatievergaring door inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Zo leidt de opkomst van big data tot nieuwe methoden, werkwijzen en procedures voor het analyseren en toepassen van (deels vertrouwelijke) informatie ter bevordering van een veilige samenleving.

Met de (in omvang en belang) groeiende rol en taak van inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de opkomst van big data neemt ook het debat over de bevoegdheden van nationale en internationale veiligheidsdiensten mede in relatie tot fundamentele grondrechten zoals privacybescherming van burgers toe. Ook discussies over de ervaren noodzaak tot geheimhouding versus accountability en het afleggen van publieke verantwoording over de uitvoering van publieke taken door veiligheidsdiensten wint terrein. Aan het toezicht op de uitvoering van deze taken wordt een steeds groter belang gehecht. De veranderende en in omvang toegenomen taken van inlichtingen en veiligheidsdiensten hebben in afgelopen jaren ook geleid tot discussie over de wettelijke grondslag voor die taken en vormden mede n.a.v. de commissie Bessens, de aanleiding tot een nieuw wetsvoorstel. Deze nieuwe Wet Inlichtingen en veiligheid (Wiv), in voorbereiding, voorziet zowel in een uitbreiding van bevoegdheden van inlichtingen- en veiligheidsdiensten als in een aanscherping van het toezicht en regelgeving inzake accountability en is momenteel onderwerp van debat.

Wetenschap

In publieke discussies en het politieke debat ontbreekt tot dusverre een belangrijke component: het *wetenschappelijke* discours. Dat is niet vreemd, gezien het feit dat veel van de werkzaamheden van veiligheidsdiensten zich in belangrijke mate aan de openbaarheid onttrekken. De Commissie van Toezicht op de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten (CTIVD) als ook de Nationaal Coördinator Terrorisme en Veiligheid (NCTV) hebben beide het initiatief genomen om in deze situatie in komende jaren verandering te brengen. Vanuit beide organisaties is de wens geuit om te komen tot een tweetal (parttime) bijzondere leerstoelen. Een leerstoel met een focus op sociaalwetenschappelijke c.q. bestuurlijke vraagstukken rond inlichtingen- en veiligheidsdiensten en een leerstoel met een focus op juridische aspecten (mensenrechten, fundamentele vrijheden, rechtsvergelijking). Het is de wens van NCTV en CTIVD de twee leerstoelen in Den Haag te vestigen. In overleg met de Faculteit Rechtsgeleerdheid zal de 'juridische' leerstoel geheel of gedeeltelijk worden ondergebracht binnen de juridische faculteit.

Ad de Jonge Centrum

Naast deze wens van de NCTV en CTIVD tot vestiging van een bijzondere leerstoel (mogelijk in combinatie met een of enkele PhD's) binnen de Universiteit Leiden/locatie Den Haag is er sinds enkele jaren sprake van toenemende samenwerking tussen het Ad de Jonge centrum van de Universiteit van Amsterdam en het voormalige Centre for Terrorism and Counterterrorism (CTC). Het Ad de Jonge Centrum is een kleine unit binnen de Universiteit van Amsterdam die zich sinds 2012 richt op onderwijs en netwerkontwikkeling op het terrein van Intelligence studies in m.n. Nederland. Het centrum onderscheidt zich met een zogeheten integrale benadering van inlichtingenvraagstukken d.w.z. een samenhangende bestudering van vraagstukken met aandacht voor zowel historische, ethisch-juridische als politiek-bestuurlijke aspecten naast aandacht voor zogeheten 'bèta-kans' onderzoek met behulp van een vernieuwende methodologie voor dreigingsvraagstukken. De activiteiten hebben binnen de Universiteit van Amsterdam o.a. geleid tot de opbouw van een landelijk netwerk op dit terrein en tot een succesvolle minor Intelligence Studies. Succesvol zowel in inhoud (hoge beoordelingen van studenten) als in omvang (ruim 120 studenten per jaar). De deelnemende studenten zijn afkomstig van meerdere universiteiten o.a. de Universiteit Leiden. Al veel langer bestaat uit oogpunt van locatie (Den Haag) als uit oogpunt van gewenste aansluiting bij relevante en verwante wetenschappers en wetenschappelijke vraagstukken de wens van medewerkers van dit Ad de Jonge centrum een overstap te maken naar de Leids/Haagse faculteit. De Universiteit van Amsterdam onderschrijft de inhoudelijke meerwaarde van deze overgang c.q. het ontbreken van een passende wetenschappelijke thuisbasis voor deze medewerkers binnen de UvA.

Leerstoelgroep

Met de vorming van het Institute for Security Studies & Global Affairs (ISGA) ontstaat ten gevolge van bovenstaande ontwikkelingen de unieke mogelijkheid tot de verdere opbouw van een – voor Nederland- unieke onderzoeksgroep op het terrein Inlichtingen en veiligheidsstudies (Intelligence). Dit instituut dat met ingang van 1 januari 2016 officieel van start is gegaan als onderdeel van de Leidse Faculteit Governance & Global Affairs in Den Haag richt zich op onderwijs en onderzoek op het terrein van hedendaagse veiligheidsvraagstukken als Terrorisme en Cyber Security (governance) en effectieve (counter) strategieën. Het instituut kent momenteel drie wetenschappelijk onderzoekers die zich meer expliciet bezighouden met vraagstukken op het gebied van Intelligence Studies.

Het streven is erop gericht met ingang van 1 juli 2016 van start te gaan met de verdere opbouw van deze nieuwe unit binnen ISGA tot de vijfde leerstoelgroep van het Instituut (naast Cyber Governance, Crisis Management, Diplomacy & Global Affairs en Terrorism & Political Violence)

Doelstelling

De nieuwe onderzoeksgroep Intelligence Studies richt zich op het verrichten van onderzoek naar sociaal- politieke en juridische en vraagstukken op het terrein van inlichtingen en veiligheid, daaraan gekoppelde methodologische vernieuwing; op het verzorgen van hieraan gerelateerd (BA en Ma) onderwijs en op de verder opbouwen van een (inter)nationaal netwerk van wetenschappers en professionals.

Taken

- Onderwijs: Verzorgen hoogwaardig initieel en post-initieel onderwijs in a. BASS (nieuwe bachelor Security Studies) in b. de masters Crisis and Security management en de executive master Cyber Security en c. in de minor Intelligence studies (2016/17 UvA m.i.v. 2017 Universiteit Leiden) en zo mogelijk het uitvoeren van een honours class Intelligence in 2016-2017 e.v.
- Onderzoek: publicaties over (het toezicht op) inlichtingen en veiligheidsstudies met aandacht voor sociaalwetenschappelijke, historische, juridische, ethische en daaraan gekoppelde methodologische aspecten.
- Kennisvalorisatie: het verder opbouwen van een publiek-privaat netwerk op het terrein van Intelligence studies en het toepassen van verworven kennis en inzichten in de dagelijkse praktijk.

Organisatie /personele samenstelling

Met de reeds aanwezige interne capaciteit en expertise, de externe financiering voor twee bijzondere leerstoelen incl. 1- 2 PhD's en de overkomst van twee universitaire docenten (UD's) vanuit de UvA ontstaat binnen ISGA een nieuwe (5^e) nationaal en internationaal zeer potentierijke onderzoeksgroep op het terrein van Intelligence Studies.

Samenvattend omvat de nieuwe groep (na en met instemming van FB en CvB)

1. een bijzonder hoogleraar Inlichtingen en veiligheid vanwege de NCTV (0,2 fte) binnen FGGA c.q. ISGA
2. een bijzonder hoogleraar Toezicht op Inlichtingen en Veiligheid (0,4 fte) binnen de FRG/FGGA
3. een universitair docent 2 (0,6 fte) m.i.v. 1 juli 2016
4. een universitair docent 3 (1,0 fte) m.i.v. 1 juli 2016
5. huidige onderzoekers binnen ISGA (1,6 fte)
6. 1-2 PhD's (2,0 fte) gefinancierd door NCTV en CTIVD (nader overeen te komen).

Nb. Gelet op het bijzondere karakter van beide leerstoelen zal er dispensatie gevraagd worden van de gebruikelijke openbare wervingsprocedure.

Budget

Ad. 1 De bijzonder hoogleraar Inlichtingen en Veiligheid (0,2 fte) wordt voor tenminste vier jaar gefinancierd door NCTV.

Ad 2 De bijzonder hoogleraar Toezicht op Inlichtingen en Veiligheid wordt voor tenminste vier jaar gefinancierd door het ministeries van AZ en BZK.

Ad 3 en 4 De personele lasten voor beide UvA-medewerkers worden onder voorwaarde dat de minor in 2016-2017 nog eenmaal verzorgd wordt aan de UvA tot en met augustus 2017 gedragen door de Universiteit van Amsterdam. Met ingang van september 2017 vormen inkomsten uit de onderwijsbijdrage BASS (1^e geldstroom) naast bestaande en nog te verwerven inkomsten uit 2^e en 3^e geldstroom (o.a. de onder 6. genoemde middelen voor een of enkele PhD's- zie onder 6) garanties voor de dekking van de personele lasten van beide universitaire docenten/wetenschappers. Daarnaast zal m.i.v. september 2017 de Amsterdamse minor (met instemming van de UvA) al dan niet in gewijzigde vorm overgegaan naar de Universiteit Leiden (FGGA). Daartoe wordt de minor in

academisch jaar 2016-2017 in Leiden geaccrediteerd. Op termijn van enkele jaren mede dienen als een bron van financiering van genoemde UD's. Met ingang van 2017 zal tevens een honoursclass Intelligence worden aangeboden binnen de Universiteit Leiden.

Ad 5 het betreft hier de binnen ISGA werkzame wetenschappers

Ad 6 het betreft hier een verzoek voor een promovendus aan elk van de te vestigen bijzondere leerstoelen met het oog op de continuïteit van onderwijs en onderzoek binnen FGGA en FRG van de Universiteit Leiden. Een van de promotieplaatsen dient tevens ter dekking van de salarislasten van de hierboven genoemde docent 3.

In bijlage (nog) toevoegen:

Profielschets 1. Bijzonder hoogleraar Inlichtingen en Veiligheid (0,2 fte) [nader uit te werken door ██████]

Profielschets 2 Bijzonder hoogleraar Toezicht op Inlichtingen en Veiligheidsdiensten (0,4 fte)
Begroting Intelligence studies 2016-2019 (zie hieronder)

Begroting (2016- 2017-2018- 2019) uit te werken door ██████

Lasten

PL

Bijzonder hoogleraar ISGA (0,2 fte)

Bijzonder hoogleraar FG+RG/(ISGA?) (0,4 Fte)

UD 4 (schaal 10.4)

UD 3 (schaal 11.8)

Huidige medewerkers: PM

Baten

Bijdrage NCTV (0,2 hoogleraar) nb. salarisgegevens volgen

Bijdrage CTIVD (0,4 hoogleraar + 1,0 PhD)nb. salarisgegevens volgen

Vergoeding UvA 16-17 – zie mail ██████

1^e geldstroom onderwijs

baten uit overig onderwijs

- honoursclass 16-17
- honoursclass 17-18
- baten uit onderwijs aan UvA 17-18 (prognose: 25 K)

3^e geldstroominkomsten

- NCTV cursus en Leergang met CPL
- Lezingen private industry
- Opdrachten Rijksoverheid
- Europese tenders

(prognose nader te bepalen)